



СТАНОВИЩЕ

на Асоциацията на българските застрахователи относно цените на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“

11.05.2026

Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ) следи с повишено внимание дискусиите в транспортния сектор, свързани с цените на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“. Превозвачите са ключова част от икономиката и е напълно разбираемо всяко увеличение на разходите им да поражда притеснения за конкурентоспособността им. Именно затова считаме за важно да внесем яснота относно икономическата логика и европейската правна рамка, които определят ценообразуването при задължителното автомобилно застраховане. Този дебат изисква експертен подход, който отчита както спецификите на българския пазар, така и строгите изисквания на европейското законодателство, в което страната ни е интегрирана. Вярваме, че само в отворен и добронамерен диалог може да се гарантира избягване на напрежение, провокирано от популистки тълкувания, и да се запази стабилността на финансовата система, която е подложена на сериозен натиск. Важно е да се подчертае, че застрахователните дружества имат индивидуални политики по отношение на формирането на застрахователните премии, включително по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“. Всяка компания определя пазарното си поведение на база собствена бизнес стратегия, рисков апетит и краткосрочни и дългосрочни цели. АБЗ няма право и не може да влияе върху търговските политики на отделните компании.

Цената на „Гражданска отговорност“ не е административна такса, а застрахователна премия, която трябва да отразява реалния риск, очакваните обезщетения, историята на щетимостта, територията на опериране, вида на превозното средство и разходите за уреждане на претенции. При международните превозвачи този риск е обективно по-висок, защото камионите са много повече време на пътя от останалите превозни средства, а настъпилите в чужбина произшествия се уреждат по правилата, лимитите и съдебната практика на съответната държава.

Европейското законодателство гарантира, че задължителната автомобилна застраховка, сключена в една държава членка, покрива движението в целия Европейски съюз, като целта на режима е защита на пострадалите при пътнотранспортни произшествия. Това означава, че българските застрахователи поемат не само български, а европейски риск, при който разходите за ремонти, медицински услуги и обезщетения могат да бъдат значително по-високи от тези на вътрешния пазар. Този механизъм е част от единния европейски застрахователен режим и нито застрахователите, нито националният надзор, нито държавата имат свобода да въведат ограничения или различни правила, които да изключват тези задължения.

Съгласно европейските и националните регулаторни изисквания застрахователните премии трябва да бъдат формирани така, че да отговарят на принципа за достатъчност – тоест да гарантират, че дружествата могат да изпълняват задълженията си към пострадалите лица и да изплащат обезщетения, без това да поставя под риск тяхната финансова стабилност. Основните фактори, които определят цената по „Гражданска отговорност“, са честотата на щетите и размерът на изплатените обезщетения. България продължава да бъде сред държавите с най-висока пътна аварийност в Европа, а разходите за ремонти, медицински услуги и обезщетения нарастват устойчиво в целия ЕС. По данни на КФН през 2025 г. приходите по „Гражданска отговорност“ са нараснали с около 3%, докато изплатените обезщетения са се увеличили с над 31%.

При товарните превози рискът е допълнително завишен. По данни на КФН към края на 2025 г. средната честота на щетите при тежкотоварните автомобили над 5 тона е приблизително девет пъти по-висока от тази при леките автомобили, а средната щета е около три пъти по-голяма. За периода 2020 – 2025 г. средният размер на щетите при тези превозни средства е нараснал с над 50%, в синхрон с общото ниво на инфлация в Европа. Данните на системата „Зелена карта“, която обхваща 47 държави, също показват мащаба на риска специално при международните превози – през 2024 г. България е сред десетте държави с най-голям брой щети, причинени от нейни превозни средства в чужбина, като заема 8-о място в цялата система. Тази позиция е пряко свързана с мащаба на българския международен транспортен сектор и значителния брой тежкотоварни автомобили, извършващи превози в Европа. По данни на Съвета на бюроа най-много инциденти с български превозни средства в чужбина през 2024 г. са регистрирани в Германия, Италия, Обединеното кралство, Гърция, Франция и Румъния.

Повишаването на цените трябва да се разглежда и в контекста на общоевропейските икономически процеси. През последните години застрахователните пазари в редица държави от ЕС – включително Румъния, Полша и Унгария – преминаха през сходни периоди на значителен ценови натиск. Европейски и международни анализи отчитат трайно увеличение на разходите за резервни части, автосервизни услуги, труд, материали и технологично оборудване в автомобилите.

Европейската правна рамка – и по-специално Директивата за моторното застраховане и режимът „Платежоспособност II“ – поставя ясни ограничения пред държавната намеса в ценообразуването. Основният принцип в единния европейски пазар е рисковото базираното ценообразуване и свободата на договаряне. В този смисъл вече заявената от новото правителство позиция против административното замразяване на цени е единственият законосъобразен и икономически устойчив подход.

При мотоциклетите се наблюдава друг специфичен риск, свързан с висок дял прекратени полици поради неплащане на разсрочени вноски. По данни за пазара над половината полици за мотоциклети през последните 5 години са били прекратени предсрочно поради неплащане на вноските по полицата. В същото време част от незастрахованите превозни средства продължават да участват в движението, а щетите впоследствие се покриват от Гаранционния фонд, който от 2020 г. насам е изплатил близо 2 млн. евро по щети от незастраховани мотоциклети.

Особено важно е да се отчете и международната репутация на българския автомобилен застрахователен сектор. България вече премина през период на засилен мониторинг в системата „Зелена карта“, а през 2025 г. мониторингът върху Националното бюро на българските автомобилни застрахователи беше официално отменен. Това е важен положителен сигнал за стабилността на българския пазар, който не бива да бъде поставян под риск.

Асоциацията на българските застрахователи подкрепя проверките на компетентните органи, когато има съмнения за необосновано повишение. Комисията за финансов надзор вече обяви, че ще проверява формирането на цените, включително решенията на управителните органи на дружествата и техническите обосновки за увеличенията, като работи в координация с Комисията за защита на конкуренцията. Това е правилният институционален подход — проверка на факти, методология и технически основания, а не необосновани интерпретации.

Задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ има ключова обществена функция – да гарантира защита на пострадалите и финансова сигурност при тежки пътнотранспортни произшествия. Именно затова цената ѝ трябва да бъде икономически обоснована и съобразена с реалния риск. АБЗ вярва, че устойчивите решения могат да бъдат постигнати единствено чрез професионален диалог, подобряване на пътната безопасност и ефективни механизми за управление на риска.